

OMRÅDET VED
VINDÅS MOSE

PLEJEPLAN

INDHOLD AF PLEJEPLAN

A. NUVÆRENDE FORHOLD

- 1) OMRÅDETS BELIGGENHED OG STATUS
- 2) FREDNINGSFORHOLD
- 3) HISTORISK BAGGRUND
- 4) INDHOLD
- 5) FUNKTION
- 6) VÆKSTBETINGELSER
- 7) HJORTIDIG DRIFT OG PLEJE
- 8) VURDERING

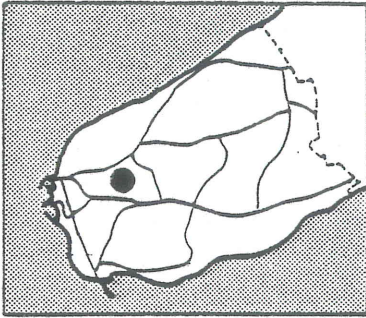
B. FREMTIDIGE FORHOLD

- 1) MÅLSÆTNING FOR UDTRYK OG ANVENDELSE
- 2) ÆNDRING AF TILSTAND/FREMTIDIG PLEJE

Plejeplanen er udarbejdet som et projektgruppearbejde med støtte fra Undervisningsministeriet af landskabsarkitekt Vibeke Nellemann Siegfried og i samarbejde med Hundested kommunes byplan- og bygningsforvaltning. April 1984.

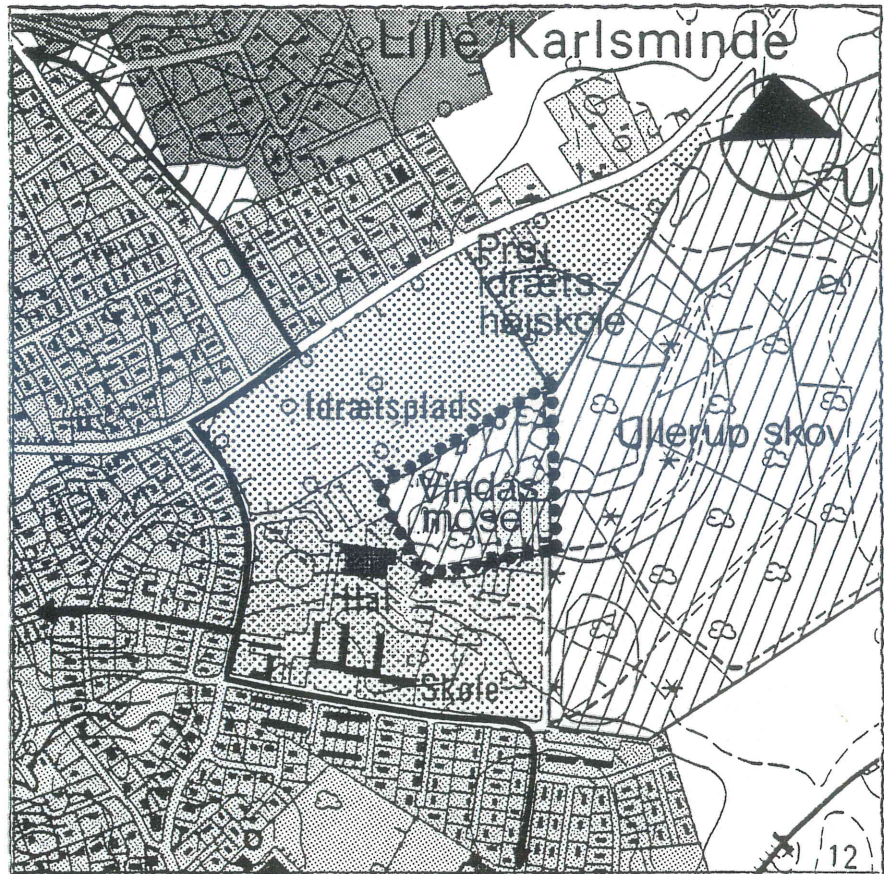
A. NUVÆRENDE FORHOLD

1) OMRÅDETS BELIGGENHED OG STATUS

Vindås mose er beliggende umiddelbart vest for statsskoven Ullerup skov og skyder sig som en kile ind i det offentlige anlæg omkring Lerbjergskolen, idrætspladsen og den fremtidige idrætshøjskole. Vådområdet skal iflg. kommuneplanen bevares som grønt område, der friholdes for yderligere bebyggelse. Planlagte hovedstier vil forbinde det store fritidsområde med byens boligkvarterer og skabe rekreativ sammenhæng langs byranden. Vindås-området er sikret ved en partiel byplanvedtægt.

Plejeplanområdet er ca. 3,5 ha stort.

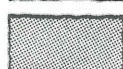
Grønne områder
iflg. kommuneplan

Offentlige formål

Helårsbeboelse

Sommerhusområde

Statsskov

Planlagt hovedsti

Plejeplanområde

0 100 m

Mål 1:10.000

FREMTIDIGE FORHOLD

Løvtræsbevoksning

Lokalsti 2 m bred

Nåletræsbevoksning

Bænk

Enkeltstående løv-/nåletrær

P-plads

Krat og hegn

Plejeplanområde

Vedvarende græs

Plejeplanområde A (se plejeplan)

Rørsump

Mål 1:2.000

2) FREDNINGSFORHOLD

Skovbyggelinie nedsat til 40 m ved Fredningsnævnets dispensation af 21/8 1965.

Mosen er omfattet af Naturfredningslovens § 43, der bestemmer, at indgreb i mosens tilstand kun må foretages efter godkendelse af Hovedstadsrådet.

3) HISTORISK BAGGRUND

Lavningen omkring Vindås mose udgør den inderste del af en smeltevandsdal dannet under istiden, hvor vandmasser fra isranden strømmede herfra ud i havet ved Kikhavn. Ved landhævning og tilgroning har den afsnørede smeltevandsdal siden udviklet sig til en mose (kær).

Vådområdet har førhen været benyttet til afgræsning, tørvegravning og rørskæring, men er siden 1950'erne groet delvis til med krat af el, pil og birk, fordi den landbrugsmæssige udnyttelse er ophørt. På de tørreste arealer er der plantet aske-/elle- samt birkebevoksninger for ca. 30 år siden.

4) INDHOLD

Vindås mose udgør en mosaik af skov/krat, rørsump og arealer med åbent vandspejl. Træbevoksningerne består på de lavestliggende arealer af elle-/pilekrat, mens der på de højereliggende arealer gror plantede bevoksninger af ask/el og birk med frodig underskov af urter og selvsået ær.

I områdets sydvestlige, tørre del skyder en række gamle haver sig ud i mosen. De 2 østligste beboelseshuse er allerede nedrevet, de resterende vil formodentlig også forsvinde i løbet af den næste årrække. Ude i selve mosen ligger spredte hytter og skure, der bl.a. anvendes til andehold.

Omkring og igennem vådområdet er anlagt grusstier (ca. 2 m brede). Trådte stier med nedlagte trædesten gennemvæver desuden mosen.

På grund af opfyldning på idrætsplads og parkeringsplads afgrænses vådområdet mod vest og nord af en op til 2 m høj vold. Overgangszonen fra idræts- og tennisanlæg til mosen består af klippede græsskrånninger med grupper og rækker af birk og prydbuske (snebær, kornel, ribes, sommerfugle-

OMRÅDE NR.	OMRÅDEBESKRIVELSE	RADIKALINDGREB	VEDVARENDE PLEJE	BEMÆRKNINGER
A	<p>På skrænt mellem sø og i-drætshal tæt busket af prydbuske (snebær, kornel, buddleia, pil) med enkelte hvidpil i bund af tagrør, sumpdueurt og brændenælde.</p> <p>Intentioner for pleje: Øverst lavt krat af naturprægede buske med enkelte høje piletræer. Mod vandkant rørsump.</p>	<p>Buskene ryddes ved skræntfoden. Den øvrige del udtyndes (bevarelse af kornel og pil). Enkelte hvidpil indplantes.</p> <p>Rydning omkring opholdsplads.</p>	<p>Fortsat udtynding af busket med bevarelse af kornel og pilebuske, der forynges. Hvidpil hjælpes op som overstandere.</p>	
	<p>På skrænt mellem mose og idrætsplads nyere plantning af buske og træer (bl.a. snebær, tjørn, kornel, forsythia, buddleia, ribes, syren, birk, vintereg, ær, pil), der efterhånden lukker udsyn mod sportsplads og danner "tunnel" omkring sti.</p> <p>Intentioner for pleje: Hegn af robuste buske, der afgrænser mose mod idrætsplads. Ophold i hegn til udsigt/opgang til sportsplads.</p>	<p>Fjernelse af træer.</p> <p>Udhugning af åbninger (ca. 2 m brede).</p>	<p>Udtynding og foryngelse af hegn med udvælgelse af mest robuste buskarter. Åbenholdelse af kiler.</p>	

EKSISTERENDE FORHOLD

	Løvtræsbevoksning		Lokalsti
	Nåletræsbevoksning		Trampet sti
	Enkelstående løv-/nåletræer		Bænk
	Krat og hegn		P-plads
	Vedvarende græs		Plejeplanområde
	Rørsump		Mål 1:2.000

OMRÅDE NR.	OMRÅDEBESKRIVELSE	RADIKALINDGREB	VEDVARENDE PLEJE	BEMÆRKNINGER
C	<p>Mod idrætsplads ren askeskov ca. 20 m høj, hvor udtynding er forsømt (rækkeafstand 2-4 m).</p> <p>Selvsået opvækst af ær, ask og skovbuske. Fast skovbund med frodig vegetation domineret af vedbend, hindbær og engnellikerod. Langs søbredden især rødel og ær (15 m høj).</p> <p>Intentioner for pleje: Bevoksningen bevares som ren askeskov, der mod søn går over i ellesump. Den lyse skovbund vil fortsat rumme en frodig bundvegetation, typisk for den næringsrige jord.</p>	<p>Bevoksningerne tyndes kraftigt af hensyn til kroneudvikling. Al opvækst af ær fjernes. Trær og buske langs søbred tyndes for at give udsigt til vandspejlet.</p> <p>Trådhegn fjernes.</p>	<p>Aske- og elleskov forynges efterhånden ved lysstilling af selvsåede unge ask og stødskud af nedskåret el. Om nødvendigt indplan-tes ask.</p> <p>Rydning af ær og uønskede stødskud hvert 3. år. Fjernelse af udgåede træer. Dog bevares enkelte døde "spættetrær" af hensyn til fuglelivet.</p>	

B. FREMTIDIGE FORHOLD

1) MÅLSÆTNING FOR UDTRYK OG ANVENDELSE

- Vindås mose bevares som et naturpræget friareal for det omkringliggende boligområde og brugerne af idrætsanlæg og skoler.

Mosens randzone, stier og opholdspladser plejes med udtynding, slåning og rydning for at gøre arealerne robuste overfor intensivt slid.

- Den varierede mosaik af vådbundsplantesamfund bevares og udvides af hensyn til friluftslivet og de biologiske interesser - mosen kan indgå som studieområde i skolernes biologiskundervisning.

Skovplantningerne udtyndes og fornys gradvis ved plukhugst, idet de bevares som lys aske-/elleskov og pilekrat med birk.

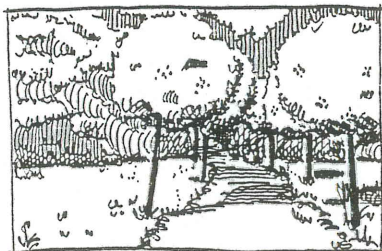
De større rørsumparealer åbenholdes for tilgroning. Ved opholdspladser ryddes/slås pilekrat og rørsump, så adgang og udsigt til søen bevares.

De opgivne haver ryddes for stedfremmede plantearter, og ved tilplantning/bevarelse af naturlig opvækst inddrages de som en del af vådområdets plantesamfund, idet åbne kiler dog bevares fra randzonen ned mod vådområdet. De højereliggende engarealer kan f.eks. anvendes til lejrslagning i forbindelse med temauger på Lerbjergskolen (stenalderboplads o.l.).

- Nye gennemløbende stier etableres gennem den østlige del af mosen med forbindelse til skovstier og den kommende idrætshøjskoles stisystem.

- I mosens rand og friarealerne her omkring bevares og plantes grupper og hegn af naturligt forekommende buske og træer, der formidler overgangen fra idrætsanlæg til mose og skov. Plejeniveauet aftrappes gradvis fra de kulturprægede idrætsarealer til den naturprægede mose.

- Ved regnvandstilløbene bør opsættes olieudskillere, der renses jævnlige.

Eksempel på fin graduering af plejeniveau

OMRÅDE NR.	OMRÅDEBESKRIVELSE	RADIKALINDGREB	VEDVARENDE PLEJE	BEMÆRKNINGER
D	<p>Gamle pryd- og nyttehaver med grupper af plantede løv- og nåletræer (f.eks. guldrøgn, frugttræer, taks, gran). Forsømte hække af ær, elm og tjørn. De opgivne haver gror til med ask og birk, hvor græsset ikke slås.</p> <p>Intentioner for pleje: De gamle haver sammen slås og danner en fugtig blomstereng omkring en lund af lys aske-/birkeskov. I engen bevares grupper af frugttræer, der inddeles i mindre rum med udsigtskiler til møsen.</p>	<p>Området ryddes for alle træer, buske og hække på nær bevaringsværdige gamle frugttræer samt el, ask og birk.</p> <p>Den østlige del tilplantes med ask og dunbirk (i forholdet 3/4 og 1/4 - plan-teafstand 1,25 x 1,25 m).</p> <p>Trådhegn fjernes.</p>	<p>Engen slås 2 x årligt.</p> <p>Askelunden udtyndes jævnt og hyppigt af hensyn til kroneudviklingen. Unge askeplanter går let til i tæt og høj bundvegetation, hvorfor bunden må slås i nogle få år. De afhuggede materialer efterlades i skovbunden.</p>	<p>Plejen må iværksættes etapevis, efterhånden som haverne opgives, og bygningerne nedrives.</p>

OMRÅDE NR.	OMRÅDEBESKRIVELSE	RADIKAL INDGREB	VEDVARENDE PLEJE	BEMÆRKNINGER
A	<p>Tæt krat af gråpil med plantede dunbirk, ca. 15 m høje. Tæt underskov af hylde, humle og tagrør. Opvækst af ær og ask i lysninger.</p> <p>Små opholdspladser i lysninger med klippet græs omkring stier og ved søbred. Fin allé af tjørn ved indgang til mosen.</p> <p>Intentioner for pleje: Bevoksningen bevares som pilekrat med overstandere af birk. Det høje plejeniveau ved opholdspladser og stier opretholdes.</p>	<p>Pilekrattet udtyndes noget omkring stier, dog bevares faste rammer omkring opholdspladser. Al opvækst af ær ryddes.</p> <p>Plantning af dunbirk i rydning mod sydvest.</p> <p>Rydning af gamle hegn og hække.</p>	<p>Fortsat udtynding af pilekrat og rydning af ær hvert 3. år. Birkene udtyndes for kroneudvikling og fornys efterhånden ved indplantning. Enkelte selvsåede ask hjælper op ved lysstilling.</p> <p>Senere plantning af dunbirk i opgivet have.</p> <p>Græs på opholdspladser slås 1 x/uge.</p>	

BILAG I

FLORALISTE

Egen registrering september 1983.

ASKESKOV

Højskov af ask med enkelte birk og el. Opvækst af ask, ær, røn, tjørn, elm. Skovbund af småbladet vedbend, hindbær, engnellikerod (alle i stor mængde), skovgaltetand, bingelurt, stor konval, lundrapgræs.

ASKE-/ELLESUMP

Højskov af ask og el med opvækst af ær, ask, elm, hassel, hylde. Skovbund af brændenælde, skvalderkål (begge i stor mængde), engnellikerod, stor konval, firblad, sværtevæld, skovangelik, mjødurt.

PILEKRAT

Krat af gråpil med rækker af dunbirk. Opvækst af ær, el og ask i lysninger. Underskov af hylde, humle, tagrør.

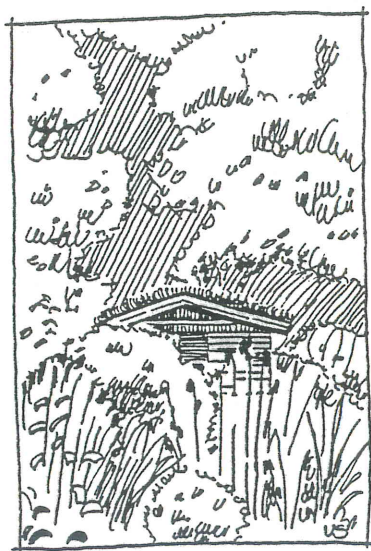
RØRSUMP

Tagrør (i tætte bevoksninger), lådden dueurt, kær-star, pindsvineknop med opvækst af gråpil, rødøl og ask.

OMRÅDE NR.	OMRÅDEBESKRIVELSE	RADIKAL INDGREB	VEDVARENDE PLEJE	BEMÆRKNINGER
B	<p>Små søer (tørvegrave) og rørsumpe. Bredder og rørsumpe med tæt vegetation af tagrør, sumpdueurt og partier af elle-/pilekrat. På de tørreste sumparealer vokser ask og birk op.</p> <p>Intentioner for pleje: Søbredder og rørsumpe bevares åbne for krat og træer. Ved opholdspladser holdes vegetationen lav, så der er udsigt over vandspejlet.</p> <p>Vandforureningen nedsættes mest muligt.</p> <p>Af hensyn til plante- og dyreliv ledes de gående uden om rørsumpen ved at samle trafikken på stier.</p>	<p>Rørsumpen ryddes for træ- og buskopvækst.</p> <p>Ved kloakudledninger opsættes olieudskillere.</p>	<p>Rørsumpene ryddes for opvækst af buske/træer hvert 3. år.</p> <p>Tagrør og urter ved opholdspladser slås 2 x årligt.</p> <p>Olieudskillere renses jævnligt.</p> <p>Væltede træer i vandkanten fjernes.</p>	

8) VURDERING

Vindås mose indgår som en varieret og spændende del af det store fritidsområde og danner en god overgang fra skoven til idrætsanlæg og friarealer ved Lerbjergskolen.

Hytten forsvinder
i moradset

På trods af sin ringe udstrækning er vådområdet forholdsvis robust overfor den intensive rekreative benyttelse. Det hænger sammen med det gode stisystem og den fine graduering af plejeniveau og bevoksningstyper fra den højtplejede randzone og opholdslommer til de naturprægede træbevoksninger og rørsumparealer.

Den østlige del af området skæmmes dog af de bratte overgange i plejeniveau fra de tidligere haver med klippet græs til de moradsagtige, uplejede skovarealer, der i højere grad præges af publikums slid. Træbevoksningerne forfalder på grund af den manglende udtynding.

Adgangen til denne del af området besværliggøres af manglen på befæstede stier gennem de fugtige arealer samt gamle trådhegn og tætte levende hegn.

Vådområdet udgør et helt specielt plante- og dyresamfund i Hundested by i kontrast til de øvrige friarealers tørre overdrevs- og skovsamfund. Af hensyn til mosens almenne rekreative betydning og undervisningsmæssige muligheder er det vigtigt at bevare og udvikle vegetationstyper, der udnytter områdets særlige vækstbetingelser.

Dette gælder såvel pleje som nyanlæg i mosen og den omkringliggende randzone. De meget haveprægede randplantninger bør udvikles således, at de stedtypiske plantearter fortrinsvis bevares. Ved nedsættelse af vandforureningen af mosen kan levevilkårene for den potentielle flora og fauna forbedres.

Overgangen fra de store højereliggende idræts- og skoleanlæg til den lave mose er meget smukt udformet som bløde, græsklædte skråninger og busklædte volde. Tennisbanerne er dog presset meget tæt ind på mosen, og det stærke synsmæssige sammenstød bør afhjælpes ved plantning af grupper af birk og pil i stedet for de eksisterende buskrabatter.

OMRÅDE NR.	OMRÅDEBESKRIVELSE	RADIKALINDGREB	VEDVARENDE PLEJE	BEMÆRKNINGER
C	<p>Syd for sø og rørsump 15 m høj bevoksning af el og ask med ujævn fordeling. Langs vandkant elle-/pilekrat. Sumpet bund med kraftig opvækst af ær og spredt ask mellem skovbuiske. Kraftig bundvegetation domineret af skvalderkål og brændenælde.</p> <p>Intentioner for pleje: Bevoksningen bevares som lysskov af el og ask.</p> <p>Hytten bevares, evt. som "skovturshytte" for børnehave og skole. Der skabes en større lysning omkring hytten til ophold og leg.</p>	<p>Elle-/askebevoksningen udtynnes af hensyn til kronudvikling. Al opvækst af ær ryddes.</p> <p>Arealet omkring hytten ryddes for træer og buske. Trådhegn fjernes.</p>	<p>Bevoksningen udtynnes og forynges efterhånden ved lysstilling af selvsåede ask/el og stødskud af nedskåret el. Rydning af ær og uønskede stødskud hvert 3. år. Fjernelse af døde træer, dog med bevarelse af enkelte "spættetræer".</p> <p>Arealet omkring hytten slås 1 x/uge.</p>	

busk o.l.).

Mellem vådområdet og skoven løber et gammelt kampestensdige.

På trods af de mange vegetationstyper samt de afvekslende lysforhold og vanddybder, der danner et varieret udbud af levesteder for flora og fauna, rummer mosen et relativt artsfattigt plante- og dyreliv på grund af vandforurening.

5) FUNKTION

Vindås mose benyttes meget af kvarterets beboere, der går tur, fodrer ænder, fisker og leger her.

Vådområdet fungerer desuden som branddam og regnvandsbassin for det omkringliggende byområde, hvorfor søerne er blevet uddybet og vandløbene oprenset.

6) VÆKSTBETINGELSER

Mosens bund består af tykke aflejringer af ferskvandstørv. Den kan betegnes som et overgangsrigkær med forholdsvis stort næringsindhold og middel kvælstofomsætning. Vandstanden er meget varierende, idet eneste vandtilførsel udover grundvand består af opsamlet regnvand fra bydelen. I tørre somre tørrer vådområdet næsten ud. Det tilledte regnvand, der ledes urenset igennem mosen, inden det løber videre ud i Kikhavnvandløbet, forurener området en del.

Det store lysgennemfald i birke-, elle- og askebevoksningerne favoriserer en frodig underskov.

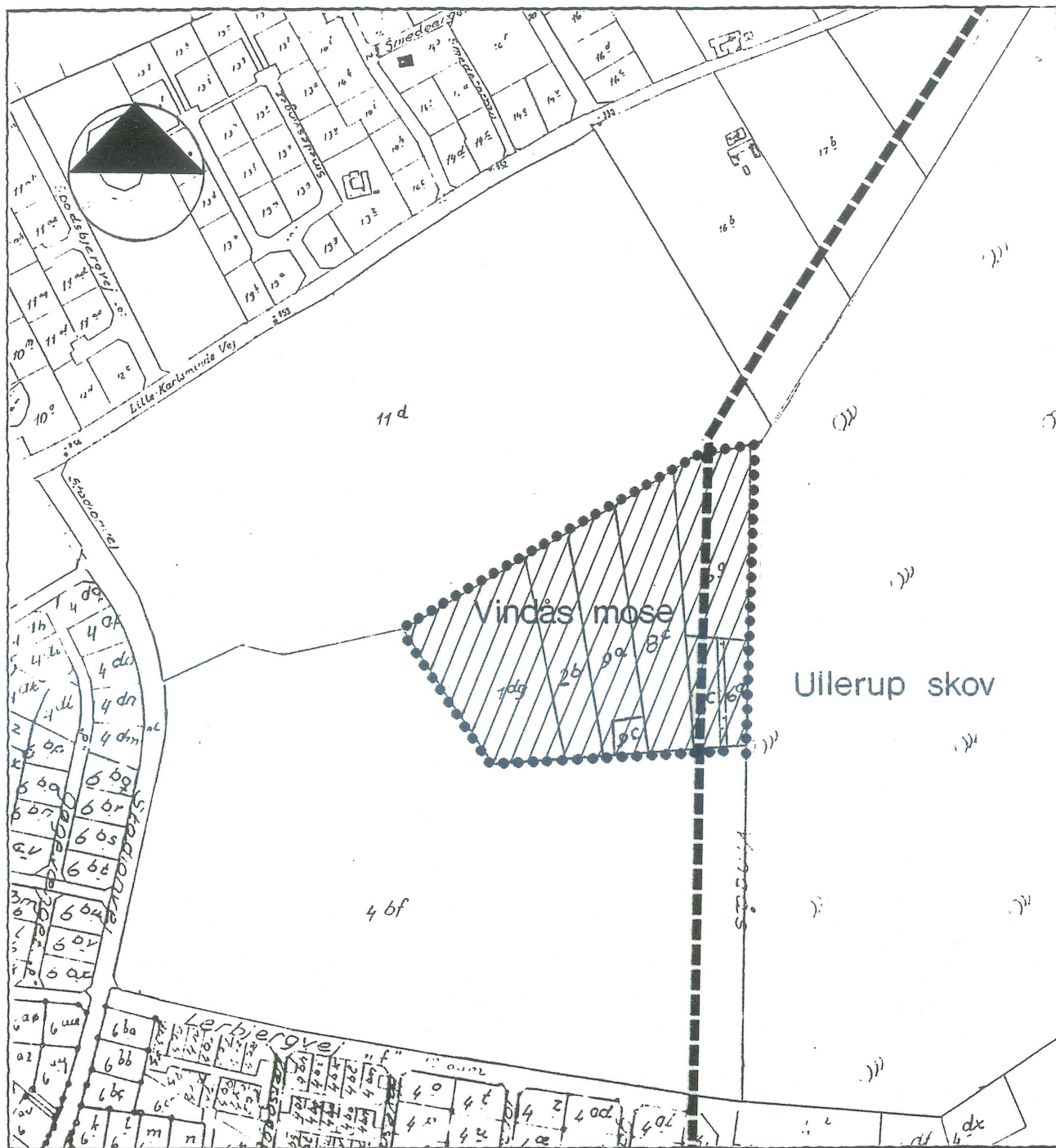
7) HIDTIDIG DRIFT OG PLEJE

Hidtil har kun den vestlige del været plejet af kommunen. Stier ryddes og oprettes. Græs i randzonen og omkring opholdspladser klippes 1 x ugen i sommerperioden. Døde grene og træer fjernes, og der tyndes ud i pilekrattet.

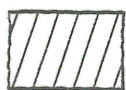

OMRÅDE NR.	OMRÅDEBESKRIVELSE	RADIKALINDGREB	VEDVARENDE PLEJE	BEMÆRKNINGER
ADGANG	<p>Stierne består i områdets vestlige del af 2 m brede grusstier, der gennem lavninger løber på opfyldte dæmninger.</p> <p>I mosens østlige del trampe stier med nedlagte trædesten på sumpet strækning. Ved høj vandstand er denne del af mosen mere eller mindre ufremkommelig.</p> <p>Over grøfter er opsat træbroer.</p>	<p>De viste gennemløbende stier i den østlige del ryddes og befæstes i 2 m bredde.</p>	<p>Løbende rydning, opfyldning og grusning af stier og vedligeholdelse af broer.</p>	

MATRIKULÆRE FORHOLD

0 100 m

Kommunal ejendom
 matr. nr. 1 dg, 2 b, 6 c, 6 d, 6 g, 8 c, 9 a, 9 c

Skovbyggelinie

Plejeplanområde

Mål 1:4.000